

9.1.2017

Diaarinumero A212/200/2016

Lausunto luonnoksesta Verohallinnon ohjeeksi Saamisten arvonalenemisten vähennyskelpoisuus elinkeinotulon verotuksessa

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Yleistä

Verohallinto on pyytänyt lausuntoa ohjeluonnokseensa. Ohjeluonnos koskee saamisten arvonalenemisten vähennyskelpoisuutta elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968, jatkossa "EVL") mukaan. Lisäksi ohjeessa käydään läpi keskeiset osat saamisten arvonalenemisten vähennyskelpoisuudesta tuloverolain (1535/1992, jatkossa "TVL") mukaan.

Ohjeessa on huomioitu myös korkeimman hallinto-oikeuden 19.4.2016 antama ratkaisu KHO 2016:50, jossa käsiteltiin myynneistä tytäryhtiölle aiheutuneiden myyntisaamisten tosiasiallista luonnetta ja vähennyskelpoisuutta. EVL 16 §:n 7 kohdassa säädetään määrättyissä tilanteissa muut kuin myyntisaamisten menetykset ja arvonalenemiset vähennyskeltottomiksi. Siksi myyntisaamisten ja muiden saamisten käsitteiden rajanveto on tärkeää. Teknologiateollisuus ry katsoo, että aiheesta on hyvä saada tarkempaa Verohallinnon ohjeistusta. Esitämme ohjeeseen muutamia tarkennuksia, joita on alla käsitelty Verohallinnon ohjeluonnoksen otsikoinnin mukaan jaoteltuna.

3.1 Myyntisaamisten arvonalenemisten vähennyskelpoisuus

Arvonaleneminen on ilmeinen

Hallituksen esityksessä 203/1992 todetaan, että myyntisaamisten arvonalentumisen hyväksyminen verotuksessa ei edellytä "menetyksen lopullisuutta, vaan saaminen saataisiin vähentää siltä osin kuin suoritusta ei perustellusti enää odoteta kertyvän." sekä "Näyttönä siitä, että saaminen on käynyt epävarmaksi voidaan esittää esimerkiksi, että saamista ei ole lukuisista perimisyrittäjästä huolimatta maksettu." Verohallinnon ohjeluonnoksessa käytetään kuitenkin muotoilua "...siltä osin kuin suoritusta ei perustellusti enää odoteta kertyvän ja arvonaleneminen on ilmeinen." sekä "Näyttönä arvonalenemisen ilmeisyydestä voidaan pitää esimerkiksi sitä, ettei saamista ole perimisyrittäjästä huolimatta maksettu".

Myyntisaamisten arvonalenemisesta aiheutuvan tappion kirjauskelpoisuudesta ja kirjanpidon ja verotuksen jaksotusperiaatteiden yhteensovittamisesta on esimerkiksi kirjanpitolautakunnan arvonsäveron kirjaamista koskevassa yleisohjeessa (6.5.2008) kohta 4.3:

"Myyntisaamisista syntynyt luottotappio kypsyy kirjattavaksi hyvän kirjanpitotavan mukaan silloin, kun on todennäköistä, että saamisesta ei saada suoritusta. Luottotappiokirjaus voidaan tehdä jo tilikauden aikana ja se on tehtävä viimeistään tilinpäätöstä laadittaessa. Kirjauksen perustana voi olla esimerkiksi velallisen konkurssi, hakeutuminen saneerausmenettelyyn, tulokseton perintä ja siihen liittyvä tieto velallisen maksukyvyttömyydestä tai velallisen osoitteen muuttuminen tuntemattomaksi."

Käsitettä "arvonaleneminen on ilmeinen" on käytetty aiemminkin verohallinnon ohjeistuksessa. Vaikka sana ei kuulu HE 203/1992 määritelmään, Verohallinnon johdonmukainen käsitteen "ilmeinen" käyttö helpottaa ohjeen lukemista, termin toistuessa tekstissä ja myös kaaviossa. Esitämme,

että käsitettä "ilmeinen" voisi avata vielä ohjeessa lisää, esimerkiksi lisäämällä kirjanpitolautakunnan yllämainitun ohjeen määritelmä.

3.2 Myyntisaamisen käsite

EVL 16 §:n 7 kohdassa säädetään muut kuin myyntisaamisten menetykset ja arvonalenemiset vähennyskeltomiksi, kun saaminen on sellaiselta osakeyhtiöltä, josta verovelvollinen (muu kuin pääomasijoitustoimintaa harjoittava yhteisö) tai 6b §:n 7 momentissa tarkoitetut konserniyhtiöt omistavat yksin tai yhdessä vähintään 10 prosenttia osakepääomasta. Siksi myyntisaamisten ja muiden saamisten käsitteiden rajanveto on tärkeää. Ohjeessa on huomioitu korkeimman hallinto-oikeuden 19.4.2016 antama ratkaisu KHO 2016:50, jossa käsiteltiin myyntisaamisten tosiasiallista luonnetta ja vähennyskelpoisuutta.

Myyntisaamisen käsitteen mahdollisimman selkeä määrittely ohjeessa on ennakoitavuuden ja oikeusvarmuuden kannalta tärkeää, varsinkin kun myyntisaamisen käsitettä ole EVL:ssä määritelty. Ohjeessa viitataan käsitteen osalta myös hallituksen esityksessä 203/1992 lausuttuun ja kirjanpitolakiin (KPL). Teknologiateollisuus ry esittää, että Verohallinnon ohjeistuksessa pyrittäisiin määrittelemään myyntisaamisen käsite mahdollisimman kattavasti ja selkeästi. Siksi esitämme, että kirjanpitolain määritelmä sekä alla kuvatut oikeustapaukset otettaisiin mukaan ohjeeseen kappaleeseen 3.2.

Myyntisaamisen määritelmää on oikeuskäytännössä avattu myös tapauksissa: KHO 9.5.2007 T 1240 (KVL 050/2006). Tapauksessa KVL 050/2006 keskusverolautakunta (KVL) ei katsonut management fee-tyyppisiä kuluja myyntisaamisiksi. Korkein hallinto-oikeus kuitenkin kumosi ratkaisusaan KHO 9.5.2007 T 1240 KVL:n päätöksen ja katsoi, että kyseessä olivat emoyhtiön liiketoiminnassa aiheutuneet myyntisaatatavat ja niiden arvonaleneminen oli vähennyskelpoista verotuksessa.

Tapaus KHO 10.1.2012 T 6 on kuvattu ohjeessa otsikon "5.2 Velkoja tai konsernituen saaja" alla. Viittamme tapauksen osalta alla kappaleessa 5.2 mainittuun.

"Erittäin poikkeuksellisesti"

Ohjeluonnoksessa kuvataan korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu KHO 2016:50 ja summataan, että "ratkaisun perusteella myyntisaaminen säilyttää lähtökohtaisesti luonteensa eikä myyntisaamisen voida katsoa muuttuvan muuksi saamiseksi kuin erittäin poikkeuksellisesti." Avoimen ja vain hyvin poikkeuksellisesti sovellettavan määritelmän jättäminen ohjeeseen aiheuttaa tarpeetonta tulkintavaikeutta ja epävarmuutta. KHO:n ratkaisusta ei ole myöskään löydettävissä tukea tällaiselle tulkinnalle. Esitämme, että lause poistetaan ohjeesta.

Kurssitappio

Ohjeluonnoksessa kuvataan sivuilla 4-5 korkeimman hallinto-oikeuden tapausta KHO 2013:26, jossa konsernin sisäisestä lainoituksesta aiheutunutta korkosaamista ei pidetty myyntisaamisena. Konsernin rahoitukseen liittyen Teknologiateollisuus ry ehdottaa myyntisaamisen käsitettä käsittelevään kappaleeseen lisättäväksi, että vaikka kysymyksessä olisi konsernin sisäinen (EVL 16 § 7 kohdassa tarkoitettu) saaminen, voidaan siitä aiheutunut valuuttakurssien muutoksista johtuva kurssitappio vähentää normaalisti EVL 18.1 §:n 3 kohdan mukaisesti. Näin mm. Andersson-Ikkala: Elinkeinoverolain kommentaari (Talentum 2014) s. 416-419.

5.2 Velkoja tai konsernituen antaja

Vähennyskelpoisuuden rajoituksista EVL 16 §: 7 kohdan mukaan, avataan kohdassa 5.2 velkojan tai konsernituen antajan määritelmää. Kappaleen alussa on tiiviisti rajattu velkojan käsitettä. Pääomasijoitustoiminnan käsitteen lyhyt avaaminen ja viittaus Verohallinnon ohjeeseen A29/200/2015

helpottavat ohjeen lukemista ja linkittävät ohjeen muuhun Verohallinnon ohjeistukseen. Tällaista viittaustapaa soisi Verohallinnon ohjeistusten sisältävän enemmän. Verohallinnolla on paljon hyvää ohjeistusta, mutta oikean ohjeen löytäminen on välillä yrityksille haastavaa.

Velkojan tai konsernituen antajan käsitettä EVL 6 §:n 1 momentin 1 kohdan osalta ei kuitenkaan alun jälkeen kohdassa avata juuri enempää, muutoin kuin pääomasijoitustoimintaa harjoittavan ja luottolaitoksen osalta. Esitämme, että EVL 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettun yhteisön käsitettä avattaisiin kohdassa laajemmin.

EVL 16 § 7 kohdan mukaan, mikäli konserniyhtiöt(t) omistavat vähintään 10 % osakepääomasta, saamiset (pois lukien myyntisaamiset) eivät ole tulon hankkimisesta johtuneita menoja ja siten vähennyskelvottomia. Ohjeessa todetaan, että EVL 16 § 7 kohdan rajoitus ei koske pääomasijoitustoimintaa harjoittavaa yhtiötä, paitsi siltä osin kun yhtiö harjoittaa muutakin elinkeinotoimintaa. Muun toiminnan osalta rajoitus soveltuisi. Tätä perustellen ohjeen sivulla 9 viitataan tapaukseen KHO 10.1.2012 taltio 6 ja keskusverolautakunnan päätökseen KVL 7/2011. Tapauksesta vedettävät johtopäätökset ovat epäselvät. Johtopäätöksen ”Yllä olevassa ratkaisussa EVL 16 § 7 kohdan säännöstä ei sovellettu, kun pankki yritysluoton vakuudeksi hankki yhtiön osakkeita yli 10 prosentin verran ja myösi normaaleja yritysluottoja yhtiölle.” perusteella on vaikea sanoa, perustellaanko tapauksella 10 %:n omistusosuuden vaikutusta vai pääomasijoitustoiminnan käsitettä.

Tapaus kuitenkin koskee lähinnä myyntisaamisen määritelmää. Lyhyessä ratkaisuselosteessa KHO toteaa ”Keskusverolautakunta katsoi, että näitä pankin saamia A Oy:ltä ei voitu pitää elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 16 §:n 7 kohdassa tarkoitettuina saamisina, ottaen huomioon, että muun pankkitoiminnan ohessa yritys pankkitoimintaa harjoittavan pankin A Oy:lle myöntämät luottot olivat olleet muihin vastaaviin asiakassuhteisiin rinnastettavaa yritysrahoitusta.” Tapauksessa siis pankin toiminta katsottiin elinkeinotoiminnaksi (jolloin EVL 16 §:n 7 kohdan rajoitus voisi soveltua). Tapauksessa kuitenkin katsottiin, että arvonalenemiset ovat pankin verotuksessa vähennyskelpoisia menetyksiä, ”vaikka pankki tulisi omistamaan vähintään kymmenen prosenttia A Oy:n osakepääomasta.” Siten arvonalenemiset eivät olleet vähennyskelpoisia siksi, että kyse oli pääomasijoitustoiminnasta, eikä siksi että omistusosuus on alle 10 %. Arvonalenemiset olivat vähennyskelpoisia koska saamiset katsottiin myyntisaamiksi. Näin myös tapauksessa KVL 37/2005, jossa pankin velkasaamia yhtiöltä, josta se välillisesti omisti enemmän kuin 10 %, pidettiin myyntisaamisina. Esitämme, että tapauksen tulkintaosiota selkiytetään. Lisäksi ehdotamme, että tapaukseen voitaisiin viitata myös kohdassa ”3.2 Myyntisaamisen käsite”.

5.4 Konserniyhtiön käsite

Verohallinnon ohjeluonnoksessa on hyvin havainnollistettu EVL 6b §:n 7 momentin konserniyhtiön käsitettä esimerkein ja kuvin. Kuitenkin esimerkki 1 ja ratkaisun KHO 2014:8 kuvaus vaikuttavat ristiriitaisilta. Esimerkissä 1 samoilla luonnollisilla henkilöillä on määräysvalta velkojayhtiössä ja velallisyhtiössä, ja EVL 16 § 7 kohta soveltuu. Ratkaisussa KHO 2014:8 luonnollisilla henkilöillä oli määräysvalta velkasuhteen molemmissa osapuolissa, mutta EVL 16 § 7 kohtaa ei voitu soveltaa. Ehdotamme, että tapausten osalta korostettaisiin sitä, että merkitsevää on nimenomaan, että luonnollisen henkilön määräysvalta on velkojayhtiössä ja velallisyhtiöstä vähintään 10 % omistavassa yhtiössä (ei omistus suoraan velallisyhtiöstä). Sinänsä asia on ohjeessa sanottu, mutta ohjetta voisi tältä osin kirjoittaa selkeämmin.

6 Kaavio

Ohjeluonnoksen viimeisellä sivulla oleva kaavio selkeyttää ohjeistusta. Kaavioon voisi lisätä myös EVL 17 § 1 kohdan (ohjeessa kohdassa 4.3 käsitellyt) kavalluksen, varkauden ja muut rikokset. Kaavio ei ole tyhjentävä, eikä sen tarvitsekaan olla. Tämän voisi kuitenkin selkeyden vuoksi mainita kuvan yhteydessä, jotta ohjetta tulkitseva ei kuvittele kuvan perusteella saavansa yksiselitteistä,

tyhjentävää ratkaisua. Kaaviossa esimerkiksi TVL-tulolähteen osalta vuokrasaamisen arvonalenneminen on mainittu ainoaksi vähennyskelpoiseksi TVL-tulolähteen saamisen arvonalennemiseksi. Ohjeluonnoksessa sivulla 4 todetaan kuitenkin "Esimerkiksi kirjanpidossa ja verotuksessa tuloutetut, mutta saamatta jääneet vuokratulot voidaan rinnastaa myyntisaamisten arvonalennemisiin yhteisön tai henkilöyhtiön henkilökohtaisessa tulolähteessä."

Lopuksi

Teknologiateollisuus ry katsoo, että Verohallinnon ohje Saamisten arvonalennemisten vähennyskelpoisuus elinkeinotulon verotuksessa on hyvä ja tarpeellinen ohje. Erityisesti myyntisaamisen ja muiden saamisten rajanvetoon on tärkeä saada selkeää ja kattavaa ohjeistusta.

Helsingissä 9.1.2017

Sanna Rauhansalo
johtaja

Lisätietoja: maria.volanen@teknologiateollisuus.fi p. 040 5323 744